

پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش

دوره ۱۰، شماره ۱، بهار ۱۳۹۷

ص ص : ۱۴۳ - ۱۲۹

مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان دوره متوسطه

سعید عبدی مقدم*^۱ - رحیم رضائی نژاد^۲ - حسین پورسلطانی^۳

۱. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۲. استاد مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران ۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه پیام‌نور، کرج، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۱/۰۵، تاریخ تصویب: ۱۳۹۳/۰۵/۰۲)

چکیده

هدف این پژوهش، مقایسه موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان بود. جامعه آماری پژوهش را کلیه مدیران و دبیران زن و مرد (۷۶ مدیر و ۱۵۳۷ دبیر) و تمامی دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهر رشت (۲۰۸۳۰) و والدین آنها تشکیل می‌دادند. نمونه آماری شامل کلیه مدیران، ۳۱۰ دبیر، ۴۰۰ دانش‌آموز (۲۲۳ نفر دختر و ۱۷۷ نفر پسر) به همراه والدین آنها (۴۰۰ نفر) بودند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای با تعداد ۲۵ سؤال بود که موقعیت‌های مختلف آموزشی این درس را در مقایسه با دیگر دروس پایه‌های اول تا سوم متوسطه می‌سنجید. روایی صوری و محتوایی این ابزار توسط ۱۲ صاحب‌نظر دانشگاهی، ۲۰ نفر از سرگروه‌های درسی مختلف و دبیران باتجربه و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ تأیید شد ($r=0.77$ تا $r=0.82$). برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های فریدمن، ویلکاکسون، یومان ویتنی، کروسکال والیس استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد تفاوت بین موقعیت درس تربیت بدنی و موقعیت سایر دروس از دیدگاه دانش‌آموزان، والدین، مدیران و معلمان وجود دارد، همچنین دانش‌آموزان پسر اولویت بالایی نسبت به دختران برای درس تربیت بدنی در نظر گرفته بودند.

واژه‌های کلیدی

دانش‌آموزان، درس تربیت بدنی، دروس مدرسه، مدارس متوسطه، موقعیت آموزشی.

مقدمه

متضادی نسبت به این درس دارند. مثلاً نگرش بیشتر مدیران و معلمان به درس تربیت بدنی مثبت است (۸،۳). با اینکه هیچ‌کدام از مدیران زن و تنها ۵ درصد مدیران مرد درس تربیت بدنی را در اولویت اول و همچنین در دوره متوسطه تنها ۲/۴۳ درصد مدیران مدارس این درس را در اولویت اول قرار داده‌اند (۹). ولی در تحقیق جدیدتر، ۵۷ درصد مدیران و ۵۴ درصد معلمان نسبت به درس تربیت بدنی مدارس ابتدایی دیدگاه مثبتی داشتند (۴) که تا حدی روند تغییرات مثبت دیدگاه معلمان و مدیران را نسبت به درس تربیت بدنی نشان می‌دهد.

والدین نیز مانند مدیران و معلمان می‌توانند از فعال بودن دانش‌آموزان در مدرسه حمایت بیشتری کنند و الگویی مناسب برای فرزندانشان باشند. همان‌طور که برخی محققان نشان داده‌اند که نگرش مثبت والدین به فعالیت بدنی، تأثیر مثبتی بر نگرش فرزندان دارد (۳۱،۲۶). نتایج تحقیقات بسیاری از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۹ نشان می‌دهد که موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه والدین پایین و تا حد متوسط است، به‌طوری که ۶۶ درصد معلمان مرد و ۶۹/۵ درصد معلمان زن، میزان توجه والدین را به درس تربیت بدنی در حد کم و متوسط گزارش کرده‌اند (۱۶). در ضمن ۸۰ درصد دبیران و مدیران مدارس معتقدند که والدین پیشرفت‌های ورزشی فرزندان خود را کمتر از سایر دروس دنبال می‌کنند (۶). با وجود این و براساس نتایج، بیش از نیمی از والدین معتقدند که ورزش بر دروس نظری فرزندان اثر منفی ندارد (۱۱). البته در برخی تحقیقات خارجی و داخلی نگرش بیشتر والدین به درس تربیت بدنی مثبت بود (۳۴،۱۴،۵). همچنین اتحادیه ملی ورزش و تربیت بدنی آمریکا^۱ (۲۰۰۰)، دیدگاه ۶۰۰ نفر از والدین را درباره کلاس تربیت بدنی در مدارس جویا شد و

درس تربیت بدنی در مدارس ایران شرایط خاصی دارد و با اینکه در سال‌های اخیر از نظر تأمین منابع انسانی متخصص و به‌ویژه برنامه‌ریزی درسی، تحولات مثبت و بسیاری را تجربه کرده است، ولی دیدگاه و نگرش ذی‌نفعان اصلی آن مانند دانش‌آموزان نسبت به درس تربیت بدنی عامل مهمی در موقعیت آموزشی این درس است (۲۴). زیرا درس تربیت بدنی می‌تواند در نگرش دانش‌آموزان و حتی والدین نسبت به فعالیت بدنی مؤثر باشد. همچنین دیدگاه نزدیک‌ترین افراد مانند والدین، معلمان و مدیران مدارس در موقعیت آموزشی دروس اثرگذار است. البته با وجود فواید بسیار فراوان درس تربیت بدنی، به‌نظر می‌رسد که این درس موقعیت مناسبی در برنامه مدارس ندارد (۱۷).

تحقیقات بسیاری درباره ابعاد مختلف درس تربیت بدنی و به‌ویژه در زمینه‌های سخت‌افزاری مانند امکانات ورزشی انجام گرفته است که به بررسی موضوعاتی مانند محتوا، فضا و امکانات، اهداف، ارزشیابی و ضرورت کتاب درسی پرداخته‌اند. یکی از موضوعات مهم، بررسی موقعیت درس تربیت بدنی در مقایسه با سایر دروس مدرسه است که می‌توان آن را نوعی نگرش‌سنجی مستقیم به حساب آورد. همان‌طور که نشان داده شده است بین نگرش مثبت به تربیت بدنی و تجربه لذت‌بخش از این درس و افزایش فعالیت بدنی در طول عمر رابطه مستقیمی وجود دارد (۲۱). البته برخی محققان مانند اصلانخانی (۱۳۸۱) و خاوری (۱۳۸۷) معتقدند که موقعیت و جایگاه درس تربیت بدنی در میان سایر دروس روشن نیست و اسماعیلی (۱۳۸۳) نیز مشکل اساسی درس تربیت بدنی را نبود نگرش مثبت نسبت به این درس می‌داند (۲).

مرور پژوهش‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که ذی‌نفعان مختلف آموزشی، دیدگاه‌های متفاوت و گاه

1. The National Association for Sport & Physical Education (NASPE)

نشان داد که ۸۱ درصد آنان نیز خواستار وجود برنامه تربیت بدنی در مدارس هستند. در صورتی که نتایج تحقیق نشان داد از دیدگاه والدین درس تربیت بدنی در بین ده درس در رتبه هفتم قرار دارد (۱۸).

دیدگاه دانش‌آموزان نیز درباره درس تربیت بدنی بسیار مهم است، چون برخی محققان نشان دادند نگرش دانش‌آموزان عامل مهمی برای شرکت در فعالیت بدنی است (۴۱). البته در تحقیق دیگری موقعیت درس تربیت بدنی پایین بود و دانش‌آموزان این درس را در بین ۱۴ درس در اولویت نهم قرار دادند (۳۰). همچنین در تحقیقی دیگر، ۴۳ درصد دانش‌آموزان نشان دادند درس تربیت بدنی در روند آموزشی مدرسه مهم است و آن را بعد از دروس ریاضی، انگلیسی و علوم، در رتبه چهارم قرار دادند (۲۲). از طرف دیگر، با اینکه مشخص شد بیشتر دانش‌آموزان جایگاه درس تربیت بدنی را در مقایسه با سایر دروس پایین‌تر از معلمان و مدیران ارزیابی کرده بودند (۳)، ولی بیشتر دانش‌آموزان نگرش مثبتی به جایگاه درس تربیت بدنی دارند و آن را در ردیف دروس ریاضی و علوم قرار داده‌اند (۱). تحقیقات بسیاری نگرش مثبت دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی را نشان داده‌اند (۴۰، ۳۴، ۱۹، ۱۵، ۸). در ضمن با بررسی موقعیت درس تربیت بدنی در بین ده درس دوره راهنمایی نشان داده شد که این درس از دیدگاه دانش‌آموزان در رتبه ششم و بعد از دروس ریاضی، علوم، زبان انگلیسی، ادبیات و حرفه‌وفن قرار دارد (۱۸).

برخی محققان نیز نشان دادند که نگرش ذی‌نفعان آموزشی به درس تربیت بدنی و اولویت قائل شدن برای آن تحت تأثیر سن و جنسیت تغییر می‌کند (۳۶). به‌ویژه اینکه نگرش مثبت دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی با افزایش دوره تحصیلی کاهش می‌یابد (۴۰، ۳۵، ۲۷). در برخی پژوهش‌ها نگرش دانش‌آموزان کوچک‌تر را به تربیت

بدنی مثبت‌تر ارزیابی کرد و نشان داده شد دانش‌آموزان کلاس‌های پایین‌تر علاقه بیشتری به انواع فعالیت بدنی دارند (۳۶، ۲۹، ۲۰). محققان دیگری نیز به این موضوع پی بردند که نگرش دانش‌آموزان به تربیت بدنی با افزایش دوره تحصیلی کاهش می‌یابد (۳۳، ۲۳). همین موضوع در کاهش فعالیت بدنی دختران در مدارس و به‌ویژه در دوره متوسطه و با افزایش سن وجود دارد که بخشی از این عدم فعالیت و علاقه ممکن است به دیدگاه و نگرش آنها نسبت به جنبه‌های مختلف دروس مدرسه وابسته باشد و مقایسه همین ویژگی‌هاست که بر موقعیت درس تربیت بدنی اثرگذار است و سبب می‌شود که اولویت پایینی برای این درس در نظر بگیرند.

با اینکه در تحقیقات بسیاری دیدگاه و نظرهای کلی برخی ذی‌نفعان اصلی درس تربیت بدنی بررسی شده است (۱۸، ۱۰، ۳)، ولی در این تحقیق دیدگاه چهار گروه از ذی‌نفعان و به‌ویژه درباره متغیرهای مختلف آموزشی دروس دوره متوسطه مورد توجه قرار گرفته که با افزایش سن، فشردگی دروس، فشار اجتماعی و ادامه تحصیل همراه است و سبب می‌شود که این گروه‌ها با دیدگاه متفاوتی نسبت به دوره‌های تحصیلی پایین‌تر درباره دروس قضاوت کنند و اولویت‌های متفاوتی برای آنها در به‌طور کلی مشخص نیست که مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان در دوره متوسطه چه اولویتی برای درس تربیت بدنی در مقایسه با سایر دروس در نظرمی گیرند؟ از طرف دیگر، این رتبه‌بندی نشان می‌دهد که ذی‌نفعان اصلی چه اهمیتی برای جنبه‌های مختلف این درس قائل‌اند. از این‌رو، در پژوهش حاضر اولویت درس تربیت بدنی نسبت به دروس دیگر از دیدگاه دانش‌آموزان به‌عنوان مخاطبان اصلی این درس و هم از دیدگاه والدین، مدیران و معلمان به‌مثابه مهم‌ترین الگوی رفتاری دانش‌آموزان بررسی شده است.

روش‌شناسی پژوهش

جامعه و نمونه آماری پژوهش: جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر مدارس دولتی و غیردولتی دوره متوسطه (۲۰۸۳۰ نفر) و والدین آنها، همچنین کلیه مدیران مدارس مورد بررسی (۷۶ نفر) و دبیران (۱۵۳۷ نفر) که ۷۳ نفر دبیر تربیت بدنی بودند) مدارس متوسطه شهر رشت تشکیل دادند. نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای و تصادفی نظام‌مند انجام گرفته است. طبق جدول مورگان، کلیه مدیران مدارس، تعداد ۳۰۶ دبیر (۱۵ دبیر تربیت بدنی و ۲۹۱ دبیر غیر تربیت بدنی) و ۳۷۷ دانش‌آموز و والدین آنها به عنوان نمونه‌ی تحقیق انتخاب شدند. ابتدا مدارس متوسطه در نواحی شهر رشت مشخص شد و از هر ناحیه ۴ مدرسه دخترانه و ۴ مدرسه پسرانه به صورت تصادفی انتخاب شد. با توجه به احتمال افت آزمودنی‌ها، ۳۱۰ معلم، ۴۰۰ دانش‌آموز و والدین آنها انتخاب شدند. البته والدین حداقل دارای مدرک دیپلم و والدین همان دانش‌آموزانی بودند که به پرسشنامه پاسخ دادند. با توجه به تفاوت جامعه آماری دانش‌آموزان دختر و پسر و همچنین معلمان زن و مرد، تعداد ۱۹۵ معلم زن و ۱۱۵ معلم مرد، و تعداد ۲۲۶ دانش‌آموز دختر و ۱۷۴ دانش‌آموز پسر بودند.

ابزار پژوهش: در این پژوهش از پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته استفاده شد که با استفاده از مبانی نظری و پیشینه تحقیق و به ویژه دو تحقیق جدید داخلی آزمون طراحی گردید (۱۸،۱). این ابزار موقعیت آموزشی را در ۲۵ متغیر آموزشی مشترک و قابل بررسی در کلیه دروس دوره متوسطه مانند اهمیت، علاقه، لذت، اهمیت، ارتباط با شغل و تحصیل، خسته شدن، آسان بودن، مفید بودن و غیره می‌سنجید. آزمودنی‌ها در مورد هر متغیر آموزشی، کلیه دروس را به ترتیب با رتبه ۱ (پایین‌ترین اولویت) تا ۵ (بهترین اولویت) اولویت‌بندی می‌کردند و موقعیت

آموزشی هر درس با حاصل جمع اولویت همه متغیرهای آموزشی محاسبه می‌شد درسی که از مجموع این متغیرها امتیاز بیشتری کسب می‌کرد، موقعیت آموزشی بهتری در میان سایر دروس داشت. برای تعیین روایی صوری ابزار، ۱۲ نفر از اساتید دانشکده تربیت بدنی و ۲۰ نفر از کارشناسان و سرگروه‌های آموزشی دروس مختلف دوره متوسطه، در مورد جنبه‌های مختلف پرسشنامه اظهار نظر کردند و پیشنهادهای آنان نیز اعمال گردید. میزان ثبات درونی پرسشنامه در چهار گروه آزمودنی با استفاده از آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/77$ تا $\alpha = 0/82$) تایید شد.

جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها: با توجه به جامعه‌ی

آماری دانش‌آموزان هر رشته تحصیلی، ابزار پژوهش با حضور یکی از محققان در مدارس توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری شد. در مدارس پسرانه ۱۵ دانش‌آموز سال اول، ۶ دانش‌آموز از رشته ریاضی، ۶ دانش‌آموز تجربی و ۴ دانش‌آموز انسانی انتخاب شدند و در مدارس دخترانه ۱۵ دانش‌آموز سال اول، ۶ دانش‌آموز ریاضی، ۱۰ دانش‌آموز تجربی و ۸ دانش‌آموز انسانی انتخاب شدند و معلمان نیز با توجه به جامعه آماری آن‌ها در گروه‌های مختلف آموزشی، انتخاب شدند پرسشنامه مدیران و معلمان در جلسات گروه‌های آموزشی مربوط به هر گروه و رشته تحصیلی و همچنین در مدارس توزیع شد. پرسشنامه والدین دانش‌آموزان سال اول متوسطه در حضور محقق در مدارس توزیع شد و نیمی از والدین دانش‌آموزان رشته‌های ریاضی، تجربی و انسانی نیز پرسشنامه خود را در حضور محقق در مدرسه پاسخ دادند و پرسشنامه بقیه والدین در پاکت مخصوص تحویل فرزندان آن‌ها شد و به آن‌ها توضیح داده شد از والدین خود بخواهند بدون مشورت با آنها، پرسشنامه را تکمیل کنند و روز بعد به مدیر یا معاون آموزشی مدرسه تحویل دهند. در مجموع

داده‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که دانش‌آموزان اول متوسطه، درس تربیت بدنی را در رتبه هفتم و والدین در رتبه هشتم قرار داده‌اند و دروس تخصصی و اصلی در اولویت بالاتری قرار داشتند. البته معلمان و مدیران اولویت بالایی برای این درس در نظر گرفته‌اند که نشان‌دهنده آگاهی این افراد و دیدگاه مثبت آنها نسبت به درس تربیت بدنی است.

براساس داده‌های جدول ۲، دانش‌آموزان رشته ریاضی درس تربیت بدنی را در رتبه هفتم، والدین در رتبه نهم، معلمان این درس را در رتبه دوم و مدیران در رتبه چهارم قرار داده‌اند. نتایج نشان داد درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین در اولویت پایین و از دیدگاه مدیران و معلمان در اولویت بالایی قرار دارد. در ضمن دیدگاه دانش‌آموزان به دیدگاه والدین، و دیدگاه معلمان به دیدگاه مدیران نزدیک‌تر است.

پرسشنامه کلیه مدیران، معلمان، دانش‌آموزان و حدود ۷۰ درصد والدین در حضور محقق کامل شد. مدت پاسخگویی به سوالات در حدود ۳۰ دقیقه بود. برای بررسی توزیع داده‌ها توسط آزمون کالموگراف اسمیرنوفو برای بررسی فرضیه‌ها از آزمون‌های فریدمن، یومان ویتنی، ویلکاکسون و کروسکال والیس در سطح $p \geq 0.05$ استفاده شدند. نتایج آزمون کالموگراف- اسمیرنوف نشان داد که توزیع داده‌ها طبیعی نیست. یافته‌های تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش: مقایسه موقعیت دروس از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین براساس آزمون فریدمن نشان داد که درس تربیت بدنی در هیچ یک از اولویت‌های اول تا پنجم قرار نگرفته است، ولی از دیدگاه معلمان و مدیران در اولویت‌های اول تا چهارم قرار داشت.

جدول ۱. موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران سال اول متوسطه

اولویت	دانش‌آموزان	میانگین رتبه‌ها	والدین	میانگین رتبه‌ها	معلمان	میانگین رتبه‌ها	مدیران	میانگین رتبه‌ها
۱	ریاضی	۹/۳۷	ریاضی	۹/۵۹	ریاضی	۸/۹۷	ریاضی	۹/۶۰
۲	فیزیک	۷/۹۸	فیزیک	۷/۸۱	تربیت بدنی	۸/۴۱	فیزیک	۷/۷۷
۳	زیست‌شناسی	۷/۶۸	زبان انگلیسی	۷/۲۹	زبان انگلیسی	۶/۹۷	تربیت بدنی	۴/۷۶
۴	زبان انگلیسی	۶/۸۲	زیست‌شناسی	۶/۸۵	زیست‌شناسی	۶/۸۸	زبان و ادبیات فارسی	۷/۴۴
۵	شیمی	۶/۷۸	شیمی	۶/۷۴	فیزیک	۶/۳۹	زبان انگلیسی	۶/۶۱
۶	اجتماعی	۵/۸۹	اجتماعی	۵/۵۸	شیمی	۵/۹۵	شیمی	۶/۳۳
۷	تربیت بدنی	۵/۶۷	دینی و قرآن	۵/۰۸	دینی	۵/۸۷	دینی و قرآن	۵/۷۹
۸	زبان و ادبیات فارسی	۴/۵۴	تربیت بدنی	۵/۰۵	زبان و ادبیات فارسی	۵/۴۱	اجتماعی	۵/۷۱
۹	دینی و قرآن	۴/۵۰	زبان و ادبیات فارسی	۴/۹۷	اجتماعی	۴/۹۲	زیست‌شناسی	۳/۷۸
۱۰	عربی	۴/۲۵	عربی	۴/۵۰	برنامه‌ریزی	۴/۱۳	برنامه‌ریزی	۲/۷۸
۱۱	برنامه‌ریزی	۲/۵۱	برنامه‌ریزی	۲/۵۴	عربی	۲/۱۰	عربی	۲/۴۱

جدول ۲. اولویت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران رشته علوم ریاضی

اولویت	دانش‌آموزان	میانگین رتبه‌ها	والدین	میانگین رتبه‌ها	معلمان	میانگین رتبه‌ها	مدیران	میانگین رتبه‌ها
۱	ریاضی و حسابان	۱۰/۸۷	ریاضی و حسابان	۱۱/۱۲	ریاضی و حسابان	۱۰/۴۵	ریاضی و حسابان	۱۱/۳۴
۲	فیزیک	۹/۸۲	فیزیک	۹/۵۹	تربیت بدنی	۹/۵۷	فیزیک	۹/۳۷
۳	شیمی	۸/۱۲	زبان انگلیسی	۸/۲۵	آمار و کامپیوتر	۸/۵۶	زبان انگلیسی	۸/۴۸
۴	زبان انگلیسی	۷/۷۱	هندسه و جبر	۷/۴۹	فیزیک	۷/۷۲	تربیت بدنی	۸/۳۲
۵	هندسه و جبر	۷/۵۸	شیمی	۷/۳۴	هندسه و جبر	۷/۲۵	آمار و کامپیوتر	۷/۹۱
۶	دینی و قرآن	۵/۹۷	دینی و قرآن	۶/۲۰	زبان انگلیسی	۶/۴۹	شیمی	۷/۳۸
۷	تربیت بدنی	۵/۸۵	آمار و کامپیوتر	۵/۶۳	شیمی	۶/۳۱	دینی و قرآن	۶/۰۵
۸	تاریخ و جغرافیا	۵/۱۲	زبان و ادبیات فارسی	۵/۳۲	زبان و ادبیات فارسی	۵/۸۴	زبان و ادبیات فارسی	۵/۶۱
۹	آمار و کامپیوتر	۴/۹۹	تربیت بدنی	۵/۳۱	آمادگی دفاعی	۴/۹۳	هندسه و جبر	۴/۱۵
۱۰	زبان و ادبیات فارسی	۴/۸۱	تاریخ و جغرافیا	۴/۳۹	دینی و قرآن	۴/۰۷	عربی	۳/۶۳
۱۱	عربی	۴/۰۳	عربی	۴/۲۲	تاریخ و جغرافیا	۳/۹۵	تاریخ و جغرافیا	۳/۲۹
۱۲	آمادگی دفاعی	۳/۱۴	آمادگی دفاعی	۳/۱۵	عربی	۲/۸۶	آمادگی دفاعی	۲/۴۸

در صورتی که معلمان و مدیران درس تربیت بدنی را در رتبه اول قرار دادند. این نتایج نشان داد که دیدگاه مدیران و معلمان نسبت به درس تربیت بدنی نسبت به والدین و دانش‌آموزان مثبت‌تر است.

دانش‌آموزان و والدین رشته علوم انسانی (جدول ۳) نیز مانند رشته ریاضی، اولویت پایینی برای درس تربیت بدنی در نظر گرفته‌اند. این دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در رتبه نهم و والدین در رتبه هشتم قرار داده‌اند،

جدول ۳. اولویت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان، والدین، معلمان و مدیران رشته علوم انسانی

اولویت	دانش‌آموزان	میانگین رتبه‌ها	والدین	میانگین رتبه‌ها	معلمان	میانگین رتبه‌ها	مدیران	میانگین رتبه‌ها
۱	اقتصاد و جامعه‌شناسی	۷/۹۲	اقتصاد و جامعه‌شناسی	۷/۸۹	تربیت بدنی	۸/۹۸	تربیت بدنی	۹/۷۱
۲	تاریخ و جغرافیا	۷/۸۱	زبان انگلیسی	۷/۷۴	زبان و ادبیات فارسی	۷/۸۸	زبان و ادبیات فارسی	۸/۳۲
۳	عربی	۷/۴۸	عربی	۷/۶۹	زبان انگلیسی	۷/۳۹	زبان انگلیسی	۸/۰۷
۴	دینی و قرآن	۷/۲۰	دینی و قرآن	۷/۲۶	ریاضی	۷/۲۳	روان‌شناسی	۶/۹۰
۵	زبان انگلیسی	۶/۹۲	تاریخ و جغرافیا	۷/۱۹	روان‌شناسی	۶/۷۷	عربی	۶/۸۹
۶	زبان و ادبیات فارسی	۶/۶۰	زبان و ادبیات فارسی	۶/۶۴	دینی و قرآن	۵/۸۸	ریاضی و آمار	۶/۷۱
۷	ریاضی و آمار	۵/۴۶	ریاضی و آمار	۵/۴۲	اقتصاد و جامعه‌شناسی	۵/۶۶	دینی و قرآن	۶/۱۰
۸	روان‌شناسی	۴/۵۲	تربیت بدنی	۵/۲۴	تاریخ و جغرافیا	۴/۷۷	فلسفه و منطق	۵/۱۱
۹	تربیت بدنی	۴/۴۸	روان‌شناسی	۴/۲۳	عربی	۴/۴۷	تاریخ و جغرافیا	۳/۲۹
۱۰	فلسفه و منطق	۴/۰۴	آمادگی دفاعی	۳/۶۱	فلسفه و منطق	۴/۰۲	اقتصاد و جامعه‌شناسی	۳/۲۴
۱۱	آمادگی دفاعی	۳/۵۷	فلسفه و منطق	۳/۲۷	آمادگی دفاعی	۲/۹۵	آمادگی دفاعی	۱/۶۶

جدول ۴. اولویت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش آموزان، والدین، معلمان و مدیران رشته علوم تجربی

اولویت	دانش آموزان	میانگین رتبه‌ها	والدین	میانگین رتبه‌ها	معلمان	میانگین رتبه‌ها	مدیران	میانگین رتبه‌ها
۱	زیست‌شناسی	۱۱/۱۲	زیست‌شناسی	۱۰/۵۲	تربیت بدنی	۹/۶۲	زیست‌شناسی	۱۰/۹۷
۲	شیمی	۹/۱۶	زبان انگلیسی	۹/۶۴	زیست	۹/۵۷	تربیت بدنی	۹/۶۸
۳	ریاضی	۸/۶۵	شیمی	۸/۸۱	ریاضی	۹/۳۵	فیزیک	۹/۵۳
۴	فیزیک	۸/۱۴	فیزیک	۸/۱۷	شیمی	۷/۴۸	ریاضی	۸/۸۸
۵	زبان انگلیسی	۷/۴۰	ریاضی	۷/۷۷	فیزیک	۷/۳۰	شیمی	۸/۳۷
۶	تربیت بدنی	۶/۳۰	دینی و قرآن	۶/۶۱	زبان انگلیسی	۷/۱۵	زبان انگلیسی	۷/۳۳
۷	دینی و قرآن	۶/۲۲	تربیت بدنی	۵/۸۰	دینی و قرآن	۶/۵۰	دینی و قرآن	۷/۲۱
۸	زبان و ادبیات فارسی	۵/۵۰	زبان و ادبیات فارسی	۵/۲۱	زبان و ادبیات فارسی	۶/۴۳	زبان و ادبیات فارسی	۴/۲۵
۹	عربی	۴/۶۴	عربی	۴/۷۳	آمادگی دفاعی	۴/۲۸	هندسه و آمار	۴/۲۵
۱۰	هندسه و آمار	۴/۱۱	تاریخ جغرافیا	۴/۵۲	هندسه و آمار	۴/۰۶	تاریخ و جغرافیا	۲/۹۰
۱۱	تاریخ و جغرافیا	۳/۶۰	هندسه و آمار	۳/۴۰	عربی	۳/۲۴	آمادگی دفاعی	۲/۳۳
۱۲	آمادگی دفاعی	۳/۱۵	آمادگی دفاعی	۳/۲۶	تاریخ و جغرافیا	۳/۰۱	عربی	۲/۳۲

بر اساس داده‌های جدول ۴، اولویت درس تربیت بدنی در دانش‌آموزان و والدین رشته علوم تجربی، بهتر از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین رشته علوم ریاضی و انسانی و معلمان در اولویت بالایی قرار دارد.

است. نتایج نشان می‌دهد درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان و والدین در اولویت پایین و از دیدگاه مدیران و معلمان در اولویت بالایی قرار دارد.

جدول ۵. مقایسه موقعیت درس تربیت بدنی با موقعیت سایر دروس از دیدگاه‌های مختلف

معناداری	Z	انحراف استاندارد	میانگین رتبه	تربیت بدنی	سایر دروس
*۰/۰۰۱	-۶/۵۰۷	۱۵/۸۵	۴۵/۱۲	تربیت بدنی	از دیدگاه دانش‌آموزان
		۴/۱۱۲۲۴	۴۹/۴۲	سایر دروس	
*۰/۰۰۱	-۸/۴۲۵	۱۴/۵۶۰	۴۲/۷۸	تربیت بدنی	از دیدگاه والدین
		۵/۲۷۳۸۸	۴۸/۴۳	سایر دروس	
*۰/۰۰۱	-۱۵/۶۵۳	۱۳/۲۰۶	۵۵/۶۰	تربیت بدنی	از دیدگاه مدیران و معلمان
		۵/۷۵۷۶۴	۴۴/۶۸	سایر دروس	

* در سطح $P < 0.05$ معنادار است.

در صورتی که از دیدگاه مدیران و معلمان موقعیت درس تربیت بدنی به شکل معناداری بالاتر از موقعیت سایر دروس است ($Z = -15/653$; $P < 0.001$).

نتایج جدول ۶، آزمون کروسکال والیس نشان داد که بین اولویت درس تربیت بدنی از دیدگاه والدین، معلمان، مدیران و دانش‌آموزان تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون رتبه‌های علامت‌دار ویلکاکسون (جدول ۵)، نشان می‌دهد که از دیدگاه دانش‌آموزان میانگین رتبه سایر دروس به شکل معناداری بالاتر از رتبه درس تربیت بدنی است ($Z = -6/507$; $P < 0.001$). همچنین از دیدگاه والدین موقعیت سایر دروس به شکل معناداری بالاتر از موقعیت درس تربیت بدنی است ($Z = -8/425$; $P < 0.001$).

($X^2=237/182$; $P<0/001$). با توجه به این نتایج می-توان گفت که والدین و دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در اولویت‌های پایین و معلمان و مدیران این درس را در اولویت‌های بالایی قرار داده‌اند.

جدول ۶. موقعیت آموزشی درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه آزمودنی‌ها

معناداری	X2	درجه آزادی	میانگین رتبه	تعداد	گروه
			۵۰۶/۷۷	۴۰۰	والدین
			۸۸۷/۴۰	۲۷۵	معلمان
*.۰/۰۰۱	۲۳۷/۱۸۲	۳	۸۳۱/۳۵	۲۵۲	مدیران
			۵۶۲/۲۲	۴۰۰	دانش‌آموزان

* در سطح $P<0/05$ معنادار است

جدول ۷. موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان دختر و پسر

معناداری	آماره یو	مجموع رتبه‌ها	میانگین رتبه	تعداد	جنسیت
		۴۳۱۸۸/۵۰	۱۹۰/۲۶	۲۲۷	دختر
*.۰/۰۴۲	۱۷۳۱۰/۵۰۰	۳۷۰۱۱/۵۰	۲۱۳/۹۴	۱۷۳	پسر

* در سطح $P<0/05$ معنادار است.

نتایج آزمون کروسکال والیس در جدول ۷، نشان می‌دهد که بین رتبه درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان رشته‌های مختلف دوره متوسطه تفاوت معناداری وجود ندارد ($X^2=5/798$; $P<0/122$). با توجه به این نتایج، دانش‌آموزان پایه اول متوسطه پایه‌های دوم و سوم تجربی درس تربیت بدنی را در اولویت بالاتری قرار داده‌اند.

نتایج آزمون یومن ویتنی (جدول ۷)، نشان می‌دهد که بین میانگین رتبه درس تربیت بدنی (۲۱۳/۹۴) از دیدگاه دانش‌آموزان پسر و میانگین رتبه این درس از دیدگاه دانش‌آموزان دختر (۱۹۰/۲۶) تفاوت معناداری وجود دارد و دانش‌آموزان پسر اولویت بالاتری برای درس تربیت بدنی قائل شده‌اند.

جدول ۸. موقعیت درس تربیت بدنی از دیدگاه دانش‌آموزان رشته‌های مختلف

معناداری	X2	درجه آزادی	میانگین رتبه	تعداد	گروه
			۲۱۲/۵۵	۱۸۲	اول متوسطه
			۱۷۲/۵۷	۶۱	انسانی
.۰/۱۲۲	۵/۷۹۸	۳	۱۹۳/۶۳	۷۳	ریاضی
			۲۰۰/۶۵	۸۴	تجربی

بحث و بررسی

مستقل مقایسه شده است. براساس نتایج، دانش‌آموزان پایه اول درس تربیت بدنی را در میان یازده درس در رتبه ششم قرار داده‌اند و در رشته‌های ریاضی و تجربی نیز درس تربیت بدنی در میان دوازده درس در رتبه ششم

در این پژوهش با توجه به تفاوت در تعداد دروس هر پایه از دانش‌آموزان و همچنین تفاوت در دروس تخصصی آنها، موقعیت درس تربیت بدنی در هر گروه به صورت

دانش‌آموزانی که احساس می‌کنند در تربیت بدنی ناموفق‌اند از فعالیت خود لذت نمی‌برند (۳۹،۳۸). با توجه به این موضوع می‌توان دریافت که در کشور ما دانش‌آموزان نگرش مثبت‌تری به دروس علوم پایه دارند و به این دروس اهمیت بیشتری می‌دهند که می‌توان یکی از دلایل آن را نقش و اهمیت دروس علوم پایه در کنکور ورودی دانشگاه‌ها دانست. از طرف دیگر، درس تربیت بدنی به‌عنوان یک درس عمومی و بین‌رشته‌ای در تمام پایه‌ها شناخته شده است و ارزش‌چندانی در کنکور سراسری و آینده شغلی دانش‌آموزان ندارد (۱۸،۱).

نتایج پژوهش حاضر نشان داد در رشته تجربی و ریاضی درس تربیت بدنی در رتبه ششم و هفتم و بعد از دروس علوم پایه و زبان انگلیسی قرار گرفته که در کنکور سراسری از دروس تخصصی و مهم این رشته‌هاست. در رشته ادبیات و علوم انسانی این درس در اولویت نهم و بعد از دروس تخصصی و علوم پایه قرار گرفته است، به سبب اهمیت دروسی مثل عربی، ادبیات، اقتصاد، علوم اجتماعی و تاریخ و جغرافیا که در رشته‌های دیگر جزء دروس عمومی‌اند و در رشته انسانی جزء دروس تخصصی و با ضرایب بالا در کنکورند، درس تربیت بدنی از سوی دانش‌آموزان در اولویت پایین‌تری قرار گرفته است. از طرف دیگر، این درس در دوره متوسطه نیز از سوی مسئولان کم‌اهمیت‌تر است که سبب حذف درس تربیت بدنی دوره چهارم متوسطه و حذف یک ساعت از این درس در دوره سوم متوسطه شده است و می‌تواند در اولویت‌بندی دانش‌آموزان تأثیر بسزایی داشته باشد.

بررسی نتایج پژوهش نشان داد تفاوت معناداری بین موقعیت درس تربیت بدنی با موقعیت سایر دروس از دیدگاه والدین وجود دارد و درس تربیت بدنی در اولویت‌های پایین قرار داشت. از دیدگاه والدین درس تربیت بدنی در رشته تجربی در رتبه هفتم قرار گرفته و در پایه اول،

قرار گرفت و دانش‌آموزان رشته انسانی رتبه نهم را در میان یازده درس به درس تربیت بدنی داده‌اند. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد در همه گروه‌ها، درس تربیت بدنی جزء پنج اولویت اول قرار نگرفته است که با تحقیقات بسیاری همخوانی دارد و همگی رتبه‌ای پایین‌تر از ۵ را برای درس تربیت بدنی گزارش کرده‌اند (۳۷،۳۰،۲۰،۱۸). البته در این تحقیقات، دروس علوم پایه در اولویت بالاتری قرار داشتند. مثلاً در دانش‌آموزان دوره راهنمایی دروس ریاضی و علوم را در اولویت‌های اول و دوم قرار دادند که با نتایج این پژوهش همسوست (۱۸). البته نتایج این پژوهش با نتایج برخی تحقیقات همخوانی ندارد. مثلاً نشان داده شد دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در اولویت چهارم و بعد از ریاضی، زبان انگلیسی و علوم قرار دادند (۲۶) و در تحقیقات دیگری درس تربیت بدنی در اولویت اول قرار داشت (۳۲،۱). همچنین در تحقیقات دیگری نشان داده شد که دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را مهم می‌دانند و نگرش مثبتی به درس تربیت بدنی دارند (۴۰،۱۳،۱۲،۳).

در تحقیقات مذکور دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را مهم یا در اولویت بالاتر قرار دادند. شاید یکی از دلایل آن عدم مقایسه درس تربیت بدنی با سایر دروس باشد که به آن پرداخته نشده است، همچنین در این تحقیقات فقط یک یا چند متغیر مانند اهمیت، لذت، فواید سلامتی و فعالیت بدنی بررسی شده است که لازم بود از متغیرهای بیشتر و دقیق‌تری استفاده شود. البته برخی از این متغیرها در تحقیقات مختلف مورد توجه قرار گرفته‌اند. مثلاً در تحقیقی بیان شد که نگرش مثبت دانش‌آموزان مدرسه احتمالاً رابطه مستقیمی با لذت، درک مفید بودن و احساس تعلق‌پذیری دارد (۳۹). محققان دیگری نشان دادند دانش‌آموزانی که تجربیات مثبت در تربیت بدنی دارند خواستار ادامه فعالیت خود هستند و برعکس

را داده‌اند و در گروه معلمان، این درس در رشته تجربی و رشته انسانی، در رتبه اول و در رشته ریاضی و پایه اول در رتبه دوم قرار گرفت. این نتایج نشان‌دهنده اهمیت این درس در بین مدیران و معلمان است.

اگرچه تحقیقات داخل کشور به اولویت‌بندی دروس از دیدگاه مدیران و معلمان نپرداخته‌اند، ولی موقعیت درس تربیت بدنی در این پژوهش با برخی از نتایج تحقیقات مشابه همسوست. همچنین مشخص شده است که مدیران و معلمان، جایگاه درس تربیت بدنی را نسبت به سایر دروس، در مقایسه با دانش‌آموزان بهتر و مثبت‌تر ارزیابی کرده‌اند (۳). همچنین نتایج تحقیقات مختلف نشان داد که مدیران و معلمان درس تربیت بدنی را در جایگاه خوبی قرار داده‌اند و عقیده دارند تربیت بدنی اهمیت و ارزش شایان ملاحظه‌ای در زندگیشان دارد (۳). البته نتایج این پژوهش با نتایج برخی تحقیقات همخوانی نداشت. مثلاً، نشان داده شد که مدیران درس تربیت بدنی را ضعیف و غیرضروری می‌دانند و هیچ‌کدام از مدیران زن درس تربیت بدنی را در اولویت اول قرار ندادند و تنها ۵ درصد مدیران مرد این درس را در اولویت اول قرار دادند و در دوره متوسطه تنها ۲/۴۳ درصد مدیران این درس را در اولویت اول قرار دادند (۹). مدیران مدارس به‌عنوان یکی از اعضای تیم تعلیم و تربیت دانش‌آموزان وظیفه دارند زمینه‌های مساعد را برای اجرای مطلوب تربیت بدنی در مدارس فراهم آورند (۳).

نتایج پژوهش نشان داد بین اولویت درس تربیت بدنی در میان سایر دروس از دیدگاه مدیران، معلمان، والدین و دانش‌آموزان تفاوت معناداری وجود دارد. دانش‌آموزان و والدین این درس را در اولویت‌های پایین‌تر قرار دادند، ولی مدیران و معلمان درس تربیت بدنی را جزء چهار اولویت اول قرار دادند که با نتایج برخی پژوهش‌ها همخوانی دارد که در آن دانش‌آموزان و والدین

رشته ریاضی و رشته انسانی در اولویت هشتم قرار گرفته است. این نتایج با اولویت‌بندی دروس از سوی والدین همخوانی دارد (۱۸). در این پژوهش مانند یکی از پژوهش‌های جدید (۱۸)، والدین درس تربیت بدنی را در اولویت‌های آخر قرار دادند و جایگاه این درس را نسبت به سایر دروس خوب ارزیابی نکردند و در هر دو پژوهش دروس علوم پایه در اولویت‌های اول قرار داشت.

تحقیقات دیگری نیز به نگرش والدین به درس تربیت بدنی پرداخته‌اند، البته این درس را اولویت‌بندی و مقایسه نکرده‌اند. در تحقیقات مختلفی، میزان اهمیت والدین به درس تربیت بدنی را کم ارزیابی کرده و اظهار کردند والدین هیچ توجهی به این درس ندارند (۱۲) که با نتایج این تحقیق همسوست. از طرف دیگر، نگرش والدین به درس تربیت بدنی و فعالیت بدنی دانش‌آموزان مثبت است و اهمیت ویژه‌ای به این درس می‌دهند (۵، ۱۴، ۲۶) که با نتایج این پژوهش متناقض است. البته در این تحقیقات به اولویت‌بندی و مقایسه بین دروس پرداخته نشده و متغیرهای محدودی بررسی شده است. شاید اهمیت کم والدین به درس تربیت بدنی، آگاهی کم آنها از این درس و تأثیراتی که می‌تواند در زندگی آینده دانش‌آموزان ایفا کند، باشد و مسائلی چون توجه بیشتر مردم به قبولی در دانشگاه و اهمیت نداشتن این درس در کنکور سراسری، حذف و توجه نکردن به درس تربیت بدنی در کلاس‌های پایانی دوره متوسطه از دلایل اهمیت ندادن به درس تربیت بدنی از سوی والدین است. نتایج نشان می‌دهد بین موقعیت درس تربیت بدنی با موقعیت سایر دروس از دیدگاه مدیران و معلمان تفاوت معناداری وجود دارد و درس تربیت بدنی در گروه مدیران و معلمان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به طوری که مدیران در رشته انسانی به این درس، رتبه یک، رشته تجربی رتبه دو، در پایه اول رتبه سه و در رشته ریاضی، اولویت چهارم

دارد، دانش‌آموزان پسر، درس تربیت بدنی را در اولویت چهارم و دختران دانش‌آموز این درس را در اولویت ششم قرار دادند (۱۸) که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد. همچنین این نتایج با تحقیقات مختلفی همسوست (۶۴،۳۴). از طرف دیگر، تحقیقات دیگری نشان دادند هیچ تفاوت معناداری بین دانش‌آموزان دختر و پسر در نگرش به درس تربیت بدنی وجود ندارد (۳۹،۱۹) که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد. محققانی نیز اظهار کردند تفاوت جنسی دانش‌آموزان موجب تفاوت در نگرش آنها به درس تربیت بدنی می‌شود. همچنین به بیشتر شدن تفاوت در اولویت‌بندی دروس در بین دانش‌آموزان دختر و پسر با بالا رفتن سن و پایه تحصیلی اشاره کردند (۳۶).

پایین بودن جایگاه درس تربیت بدنی در بین دانش‌آموزان دختر نسبت به پسر می‌تواند رابطه مستقیمی با میزان پایین فعالیت‌های جسمانی آنها نسبت به دانش‌آموزان پسر داشته باشد. این موضوع در تحقیقات مختلفی تأیید شده است (۳۶،۳۴). از طرف دیگر، تفاوت جنسیتی در لذت بردن از تربیت بدنی تأثیر دارد و لذت بردن از تربیت بدنی سبب ادامه فعالیت بدنی می‌شود (۲۵). مثلاً نشان داده‌اند دانش‌آموزان پسر نسبت به دانش‌آموزان دختر از تربیت بدنی لذت بیشتری می‌برند (۳۳،۲۸،۲۵) شاید به دلیل اینکه دانش‌آموزان پسر لذت بیشتری از تربیت بدنی می‌برند، اولویت بالاتری به این درس نسبت به دانش‌آموزان دختر داده‌اند. همچنین در تحقیقات دیگری تأیید شده است که پسران بیشتر به ورزش‌های رقابتی و پرخطر و دختران به مسائل زیبایی‌شناختی و فعالیت‌های ظریف و هنری علاقه‌مندند (۳۶). بنابراین می‌توان به این نتیجه رسید که مسائل جسمانی و بلوغ دختران، حمایت‌های اجتماعی کم و عدم امکانات و فضاهای مناسب برای آنها و همچنین محیط و فضاهای

این درس را جزء پنج اولویت اول قرار ندادند (۱۸). همچنین با تحقیقات دیگری که در آن مدیران و دبیران نگرش مثبت به تربیت بدنی داشتند و جایگاه این درس را خوب ارزیابی کردند (۳) و با تحقیقات دیگری که دانش‌آموزان درس تربیت بدنی را در اولویت سوم و چهارم قرار دادند، همخوانی ندارد (۱) و با تحقیقات دیگری که مدیران و معلمان این درس را در اولویت‌های پایین از نظر اهمیت قرار دادند، همسو نیست (۱۴،۹).

با مشاهده نتایج پژوهش حاضر به نظر می‌رسد شباهت و نزدیکی بودن اولویت‌بندی از سوی والدین و دانش‌آموزان به وابستگی و ارتباط بیشتر آنها برگردد. همچنین نقش مهم والدین در جهت‌گیری فرزندان نسبت به دروس مدرسه را نشان می‌دهد و اینکه والدین و فرزندان آنها، تحت تأثیر نگرش‌های همدیگرند. از طرفی تفاوت بین موقعیت درس تربیت بدنی در گروه مدیران و معلمان با دانش‌آموزان و والدینشان شاید از عدم شناخت صحیح از دانش‌آموز و ارتباط ضعیف بین مدرسه و دانش‌آموز و مدرسه و والدین آنها باشد و ممکن است جایگاه و اهمیتی را که برای این درس متصورند نتوانستند به دانش‌آموز انتقال بدهند و در انتقال تفکرات خود به دانش‌آموزان ضعیف عمل کرده‌اند.

بررسی نتایج پژوهش نشان داد تفاوت معناداری بین دیدگاه دانش‌آموزان پسر و دختر درباره درس تربیت بدنی وجود دارد. درس تربیت بدنی در بین دانش‌آموزان پسر پایه اول، رشته ریاضی و رشته تجربی در اولویت ششم و در رشته انسانی در اولویت هفتم قرار گرفت. دختران دانش‌آموز نیز در پایه اول و رشته تجربی رتبه هفت، در رشته ریاضی رتبه هشت و همچنین رتبه نهم را در رشته انسانی به این درس دادند. یافته‌های تحقیق جدیدی نشان داد بین دیدگاه دانش‌آموزان پسر و دختر درباره موقعیت درس تربیت بدنی تفاوت معناداری وجود

است، زیرا در برنامه‌های آموزشی، فعالیت‌های ذهنی برتر از فعالیت‌های جسمانی است (۱۸). در کارنامه ماهانه دانش‌آموزان که در بیشتر مدارس برای آگاهی والدین و دانش‌آموزان از پیشرفت دانش‌آموز ارائه می‌شود، درس تربیت بدنی جزء دروس کارنامه قرار نمی‌گیرد و فقط در کارنامه پایانی دانش‌آموزان نیز جزء دروس پایانی لحاظ می‌شود.

به نظر می‌رسد با روند فعلی سهولت پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها در سال‌های آتی، دانش‌آموزان بتوانند به راحتی به فعالیت‌های هنری و ورزشی یا فعالیت‌های فوق برنامه و مورد علاقه خود بپردازند و شاید موقعیت درس تربیت بدنی تغییر یابد. چون درس تربیت بدنی از لحاظ نمره نسبت به سایر دروس مدرسه تأثیر یکسانی در معدل دانش‌آموزان دارد و اگر اولویت بالای دروس دیگر به سبب اهمیت و ضرایب آنها در کنکور سراسری باشد، با حذف کنکور و شرط معدل برای ورودی دانشگاه‌ها، درس تربیت بدنی نیز اهمیت بیشتری می‌یابد و این موضوع ممکن است تأثیر بسزایی در اولویت این درس از دیدگاه مخاطبان داشته باشد. در ضمن درس تربیت بدنی می‌تواند اطلاعات لازم را برای حفظ آمادگی جسمانی و سلامت در طول زندگی در اختیار دانش‌آموزان قرار دهد (۷). مثلاً، مدیران مدارس به عنوان یکی از اعضای تیم تعلیم و تربیت دانش‌آموزان، وظیفه دارند زمینه‌های مساعد را برای اجرای برنامه‌های تربیت بدنی و اختصاص دادن زمان کافی برای فعالیت‌ها، تأمین امکانات، وسایل ورزشی و نگهداری و رفع نواقص مربوط به این وسایل و همچنین پیش‌بینی‌های لازم را برای توسعه و بهبود امکانات فراهم کنند. هیچ‌یک از معلمان مدارس حتی معلمان تربیت بدنی نمی‌توانند در این زمینه به اندازه مدیران، مفید و مؤثر باشند.

رقابتی زیاد سبب شده است دختران علاقه کمتری به فعالیت‌های جسمانی از خود نشان دهند. می‌توان با فراهم کردن محیط راحت و لذت‌بخش و فارغ از تنش و رقابت کمتر به همراه فعالیت‌های جالب و متناسب با روحیات و علایق دختران دانش‌آموز، باعث تشویق بیشتر آنها به انجام فعالیت‌های جسمانی و حضور فعال در ساعت درس تربیت بدنی مدارس شد. با توجه به طرح تحول بنیادین در آموزش و پرورش و احیای درس تربیت بدنی می‌توان با تغییرات اساسی در برنامه تربیت بدنی و همچنین مسابقات ورزشی دانش‌آموزان به ویژه دختران دانش‌آموز، سبب تغییر نگرش این گروه از دانش‌آموزان شد. یافته‌های پژوهش نشان داد بین دیدگاه دانش‌آموزان رشته‌های مختلف نسبت به موقعیت درس تربیت بدنی تفاوت معناداری وجود ندارد. در تحقیق جدیدی هم نشان داده شد با بالا رفتن پایه کلاسی دانش‌آموزان تغییری در نگرش آنها به موقعیت درس تربیت بدنی به وجود نیامده است (۱۸) که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد. البته با نتایج تحقیقات مختلفی همخوان نیست (۱۹، ۳۵، ۳۶، ۴۰). البته بیشتر این تحقیقات، نگرش دانش‌آموزان دوره‌های مختلف را با هم بررسی کرده‌اند که با توجه به اینکه دروس نظری و پایه دوره متوسطه در آینده شغلی و دانشگاهی آنها اهمیت بیشتری دارد، در نتیجه اولویت بالاتری به این دروس می‌دهند. نوع تدریس یکسان، جذابیت‌های مشابه و عدم تفاوت در امتحان پایانی درس تربیت بدنی در پایه‌های مختلف دوره متوسطه از دلایل دیدگاه مشابه دانش‌آموزان در پایه‌ها و رشته‌های مختلف به جایگاه درس تربیت بدنی نسبت به سایر دروس است. در ضمن درس تربیت بدنی از نظر ضوابط و مقررات آموزشی مشابه دروس دیگر مدرسه است، ولی از نظر ارزش و اهمیت مساوی با سایر دروس نیست. شاید پایین بودن ارزش این رشته به ماهیت عملی بودن آن مربوط

منابع و مآخذ

1. Azmoon,j.,Mozaffari,AA., Hadavi,F. **Comparison of Iranian girls and boys students' conception of P.E and school sports**(in persian). Journal of olympic. 2011; 18(3):95-108.
2. Esmaeeli,M., Amirtash,AM., Moshref javadi, B. **Comparative study of P.E curriculum in Iran and selected countries' elementary schools**(in persian). Journal of harkat, 2007; 28:69-86.
3. Aslankhani, MA.,Fathi,K., Ghalenoe,A. **Comparison of principals, P.E teachers and students' point views about quantitative and qualitative status of P.E curriculum implementation in high schools**(in persian). Journal of harkat. 2003; 12:5-17.
4. Afzalpur,MA.,Zerang,M., Khoshbakhti,J. **Evaluation of status of P.E curriculum implementation in south Khorasan's elementary schools (first and second grades)** (in persian). Journal of Research on science sport. 2008; 16:107-125.
5. Anoshe,S. **Investigation of parents' point views about current status if P.E curriculum in Tehran's elementary school**(in persian). Thesis of MA, Tehran, University of Slamic Azad. 2008; pp:16-17.
6. Pasandide, M. **Investigation and evaluation of P.E curriculum status in Sabzevar's elementary schools**(in persian). Thesis of MA, Tehran,Payamenoor University. 2010; pp:15-18.
7. Jalili, GH. **Duties of education ministry towards students health and hygiene**(in persian), Journal of Sport value. 2010; 172: 9.
8. Habibi, E. **Investigation of implementation methods and issues of P.E curriculum in Varzaghan's high schools in principals, P.E teachers, and students' point views**(in persian). Thesis of MA, Tehran,Payamenoor University. 2010; pp:17-26.
9. Heydarpur,GH. **Investigation of girls and boys elementary and high school principals' attitudes towards P.E curriculum in Miandoab**(in persian).Thesis of MA, Tehran University. 1999 ;pp:25-28.
- 10.Khavari, L., Yousefiyan, J. **Investigation of implementation status of P.E curriculum in Yazd's high schools**(in persian). Research on sport science. 2009; 18: 87-100.
11. Khalilpur, Y. **Investigation of P.E curriculum in Khoy's elementary schools**(in persian). Thesis of MA, Tarbiyt modarres University. 2011; pp:16-19.
- 12.Zahmatkesh, A. **Description the situation of P.E curriculum implementation in Tehran's boy's private schools**(in persian). Thesis of MA, Tarbiyt moallem University. 2001; p:39-44.
- 13.Shabanibahar,GH., Erfani,N., Bakhtiyar, Z. **survey and requirements assessment of students about P.E curriculum in Malayer's high schools in academic year of 2004**(in persian). Journal of harkat. 2008; 33:153-164.
- 14.Fallah,M . **Description and comparison of principals and parents' attitudes in Yazd's high schools**(in persian).Thesis of MA, Tehran, University of Slamic Azad. 2002; pp:14-20.

15. Mohammadzade, S. **investigation of achieved educational goals level of P.E curriculum in Mazandaran's elementary schools**(in persian). Thesis of MA, Mazandaran University. 2011; P:15-29.
16. Mozaffari, AA., Moeinfard, M., Pursoltani, H., Moshrefjavadi, B., Esmaeeli, M. **description the situation of P.E curriculum implementation in 1st, 2nd and 3rd grades in elementary schools of the country**(in persian). Journal of Movement science and sport. 2010; 7(14):119-139.
17. Hardman, K., Marshal, J. **P.E curriculum in the school of the world (articles)**. Physical Education of Ministry of Education. 2014; pp:49.
18. Hojabri, K., Ramzaninejad, R., Hemmatinejad, M. **investigation of P.E curriculum priority among the other curricula in high school** (in persian). Journal of Sport management and Development. Guilan University, 2014; 3:73-89.
19. Alenezi, Madallah. **Attitudes of seconary students toward physical education**. Thesis (Ph.D.). Pennsylvania State University. 2005; pp35-39.
20. Al-liheibi, Abdullah hamid nasser. **Middle and high school students attitudes toward physical education in saudi arabia**. university of arkansas. . 2008 ; pp43-61.
21. Bernstein, Eve., Phillips, Sharon R., Silverman, Stephen. **Attitudes and perceptions of middle school students toward competitive activities in physical education**. Journal of Teaching in Physical Education. 2011;30:69-83.
22. Bibak, Janice M., Goodwin, stephen C., Omega-smith, elizabeth M. **High school students' attitudes toward physical education in delaware**. physical educator, 00318981 . 2007; 64(4).79-91.
223. Biddle, S.J.H., Mutrie, N. **Psychology of physical activity: Determinants, well-being and interventions**. 2Edn, Routledge, New Yourk, 2008; pp:428. ISBN:041536664X.
24. Butcher, J. **Student satisfaction with physical education"** , canadian association for health, physical education and recreation Journal . 1982;48(5):11-14.
25. Cairney, John., YW Kwan, Matthew., Velduizen, Scott., Hay, John., R Bray, Steven., and Faught, Brent E. **Gender, perceived competence and enjoyment of physical education in children:a longitudinal examinatio**. International Journal of behavioral Nutrition and Physical Activity. 2012; 9:26 doi:10.1186/1479-5868-9-26.
26. Chaapel, Holly., Columnal, Luis., Lytle, Rebecca., Bailey, Iollen. **Parental Expectations About Adapted Physical Education Services**. The journal of Special Education. 2013;47(3):186-196.
27. James Athan Krouscas, Jr. Middle school student's attitudes toward a physical education program, Dissertation submitted to the faculty of the virginia polytechnic in stitute and State University, Blacksburg, Virginia. 1999;41-47.
28. José Francisco Filipe Marmeleira , Nuno Micael Carrasqueira Aldeias, Pedro Miguel dos Santos Medeira da Graça. **Physical activity levels in Portuguese high school physical education**, Review. 2012 ; 18(2):191-204.

29. Lee, A.M. **Promoting lifelong physical activity through quality physical education** . Journal of Phys. Educ. Res. dance. 2004; 75:21-26.
30. McCron, Tami, Morris, Marian, Walker, Matthew. **Pupil Choices at key stage 3, Literature Review , National Foundation for Education Research (NFER)**. 2005; pp50-56.
31. Megan leatham Dubois. **Parental attitudes and perceptions related to their children's physical activity and eating patterns**. A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of master of science, university of utah. 2010; pp48-67.
32. Office for standards in Education [FSTED]. **Specialist schools: a second evaluation, Girl's perception of physical education at key stage 3 at Earlham high school**, London: HMSO. 2005.
33. Prochaska, J.J., Sallis, J.F., Slymen, D.J., McKenzie, T.L. **Alongitudinal study of children's enjoyment of physical education**. *Pediat Exerc Sci*. 2003; 15:170-178.
34. Quennerstedt, Mikael., Ohman, Marie., Eriksson, Charli. **Physical education in Sweden- a nationalevaluation**. School of Health and Medical science, Orebro University, education-line. 2008; 1-17.
35. Rajmund, Tomik. **Adolescent attitudes towards sport depending on school level, Gender and school sports club membership**. *Journal of Human kinetics*. 2008 ; 20:121-130.
36. Ramiz, Arabic J. **Attitudes toward physical education and class preferences of Turkish secondary and high school students**. *elementary education online Journal*. 2009; 8(1):2-8.
37. Saffici, C. **The perceived relevance of physical education** , *physical Educator*. 1999 ; 56(3):138-214.
38. silverman, S . **Low-skilled children in physical education: A model of factors that impact their experiences and learning**. In F. Carrerio da Costa, M. Cloes, & M. Gonzalez (Eds.), *The art and science of teaching in physical education and sport: A homage to Maurice Piéron* (pp. 211–226). 2005; Lisboa: Faculdade de Motricidade e Serviço de Edições.
39. Subramaniam, P.R., & Silverman, S . **Using complimentary data: An investigation of student attitude in physical education**. *journal of sport pedagogy*. 2002; 8:74-91.
40. Subramaniam, P.R., & Silverman, S. **Middle school students' attitudes toward physical education**. *Teaching and Teacher Education*. 2007; 23(5):602-611.
41. Zeng, Howard Z., Hipscher, Michael, and Leung, Raymond W. **Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences**, *Journal of social science*. 2011; 7(4):529-537.